

Mitä hyötyä on juosta, jos emme ole
oikealla tiellä?

Tulevaisuus ei tule vaan se tehdään.

OPED-EXO päätösseminaari

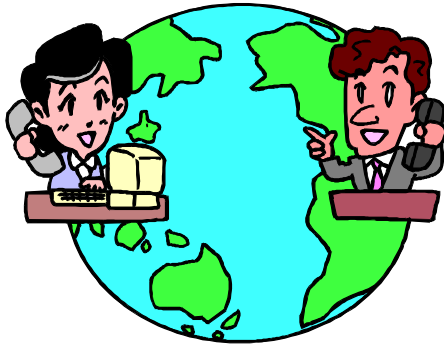
Hämeenlinna 8.12.2006

Anita Rubin

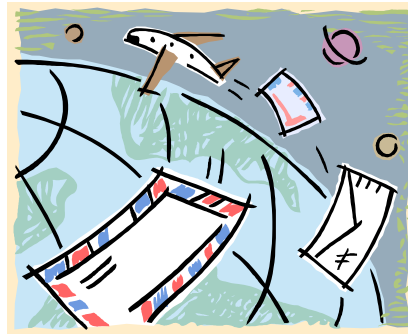

Eritapahtumien ja niiden seurausten yhteisvaikutukset muuttavat kehityskulkua ennakoimattomaan suuntaan:

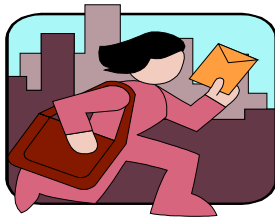
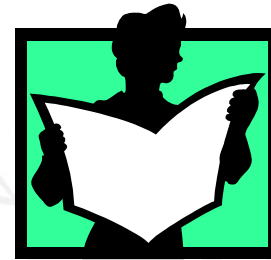
verkostoituminen

maapalloistuminen

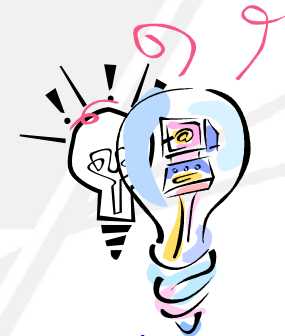

tiedon määrän
eksponentiaalinen
kasvu

tiedonkulun
kiihtyminen

ympäristövaikutukset

uudet innovaatiot

Tulevaisuudenkuva

Luonne

- Tulevaisuuden tilaa koskeva näkemys
- Mielen rakennelma

Muodostuu

- nykyhetkeä ja menneitä koskevasta tiedosta ja ymmärryksestä;
- havainnoista ja tulkinnoista;
- uskomuksista, tavoista ja arvoista;
- odotuksista, toiveista ja peleistä.

Tulevaisuuden kuvan merkitys

Jos käsitys tulevaisuudesta on pelottava, ahdistava, epäämääräinen tai hahmoton, valintojen tekemisen motivaatio vähenee ja päätöksenteko vaikeutuu.

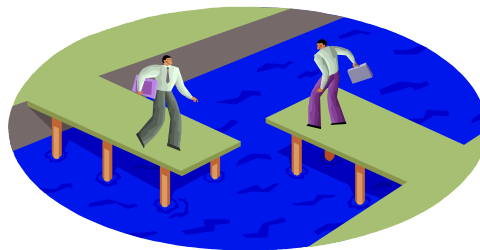
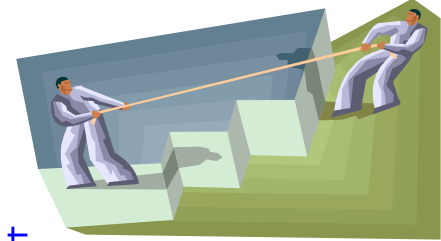
Tulevaisuuden kuvat ovat kiinteästi yhteydessä motivaatioon

1. vaikuttamalla välittömästi nykyhetkessä tehtäviin päätöksiin ja valintoihin;
2. vaikuttamalla välillisesti toteutuvan tulevaisuuden luonteeseen.

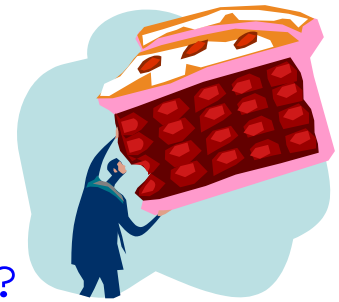
Tulevaisuudenkuvien ristiriidat

- yksilön /toimijan omien tulevaisuudenkuvien väliset sisäiset epäyhdonmukaisuudet;
- yksilön ja organisaation /ryhmän / yhteisön /yhteiskunnan tulevaisuudenkuvien väliset ristiriidat;
- eritoimijaryhmien tulevaisuudenkuvien väliset ristiriidat.

Tulevaisuudenkuvien haasteet

- Mikä tulevaisuudenkuva vaikuttaa kullunkin tehtävän päätöksen taustalla?
- Minkä viiteryhmän tulevaisuudenkuva on yhteiskunnassa hallitseva?
- Kenen arvot ohjaavat päätöksentekoa?
- Minkä viiteryhmän arvot pitäisi valita omiksi?

Maamme lukioiden tulevaisuus...

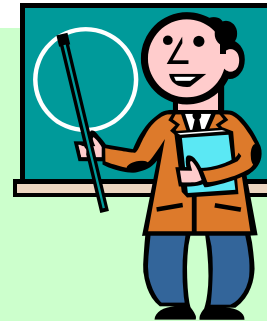
Heikkenee
selvästi
20 %

Erittäin valoisana
6 %

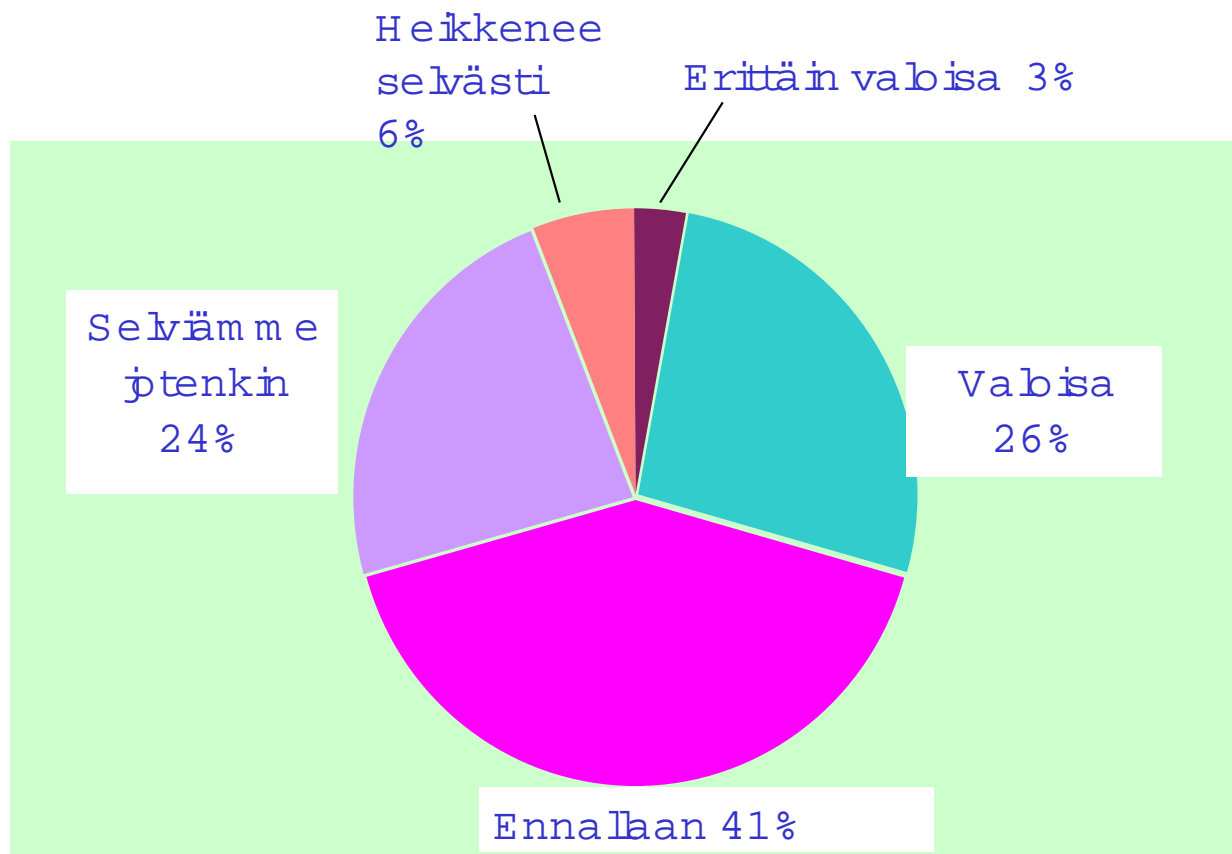
Valoisaa
25 %

Selviämme
jotenkin
10 %

Ennallaan
39 %

Oman lukion tulevaisuus...

Tulevaisuudessa pärrääminen

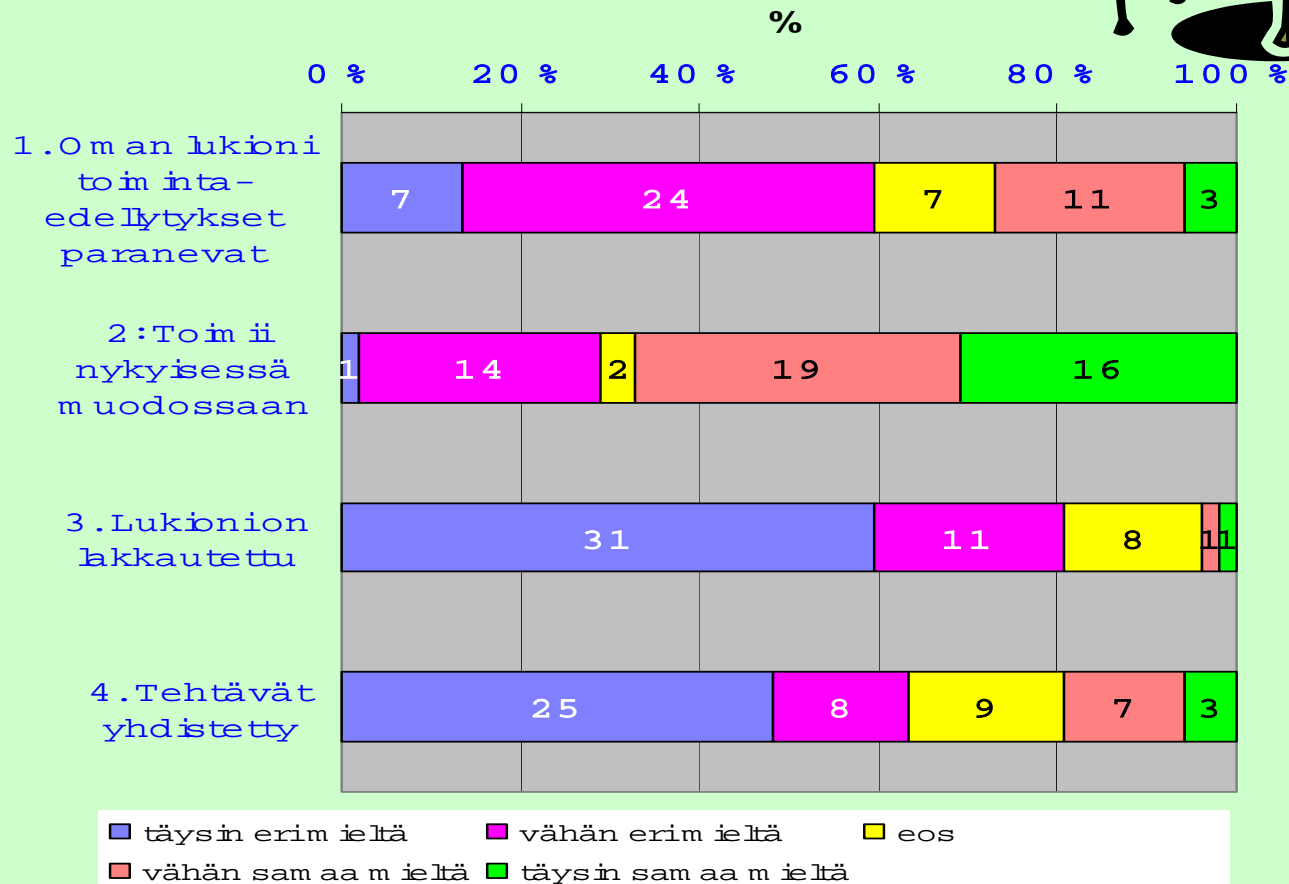
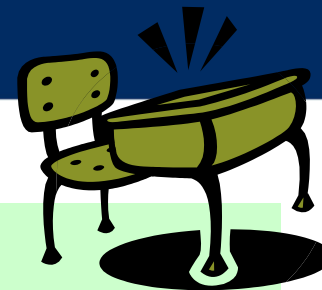

- Vastaukset kuvastavat enemmän konservatiivisuutta kuin uudistushenkeä, useammin muuttumattomuutta kuin muutosta.
- Vastauksista heijastuu ymmärrys siitä, millaisia ominaisuuksia ajassamme ei uuten korosteta, mutta jotka ovat tärkeitä: *"Opi skella tällä hetkellä ra jittaa nuorten kyvyttömyys pitkään teiseen, tavoitteelliseen työskente lyn."*
- Toisaalta sellaista perinteistä suomalaisuuteen liitettyä ominaisuutta kuin esim. sisu ei juurikaan pidetty tärkeänä.
- Sitoutumista ja harkintaa arvostaneissa vastauksissa korostui huolioppilaiden tulevaisuudesta.

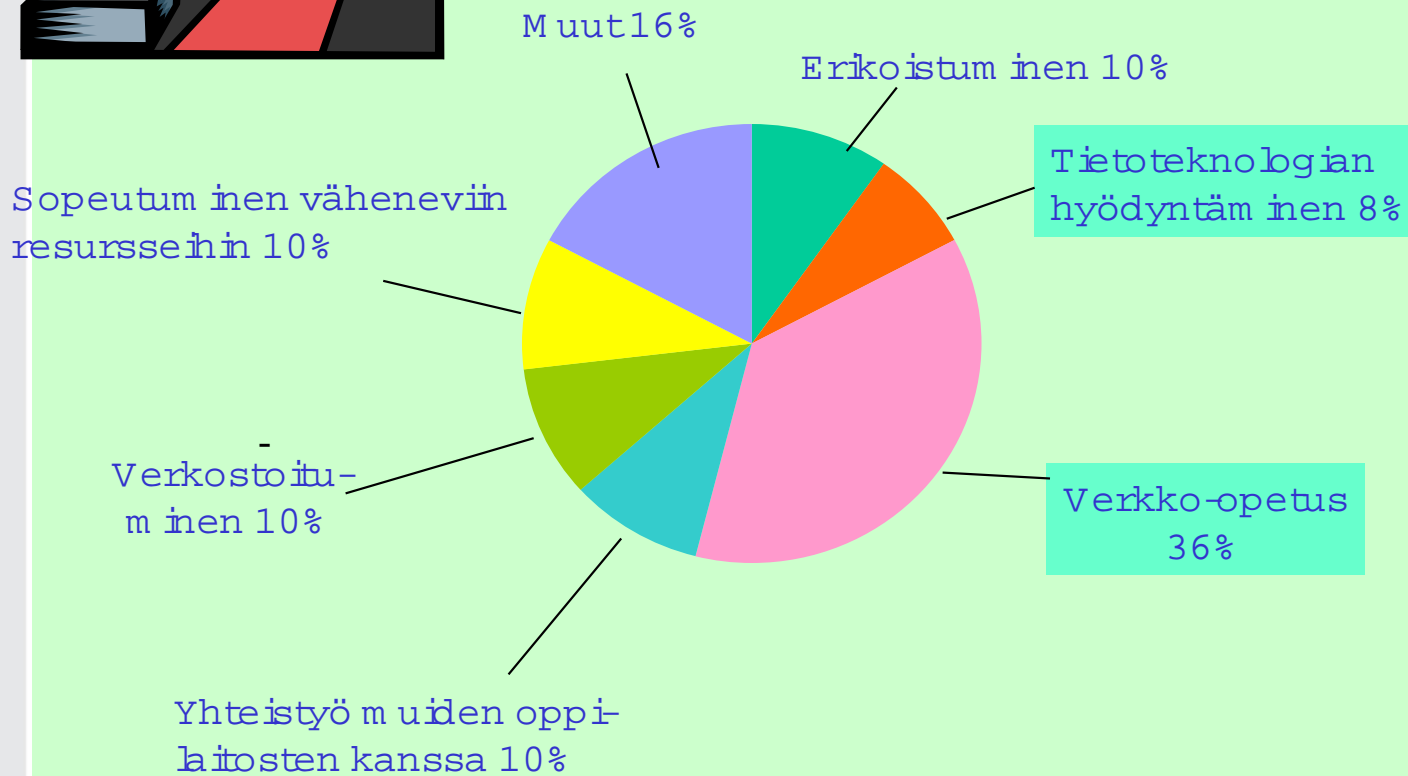
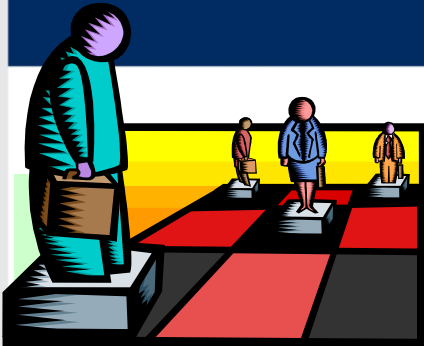
Oppijan ominaisuudet tulevaisuudessa pärjäämiseksi

OMINAISUUDET	Valittu 1.	Valittu 2.	Valittu 3.
kyky sitoutua päämääriin	32	0	0
harkintakyky	10	24	3
joustavuus	8	5	0
kriittisyys	2	17	5
Muutoksensietokyky	0	0	25
kyky nopeisiin ratkaisuihin	0	2	1
sopeutumiskyky	0	3	15
itsestä kumpuava kunnianhimoelisuus	0	0	1
terve itsetunto ja raikas arvomaailma	0	0	1
eivast.	0	1	1
Yhteensä	52	52	52

Oman lukion erityishaasteet

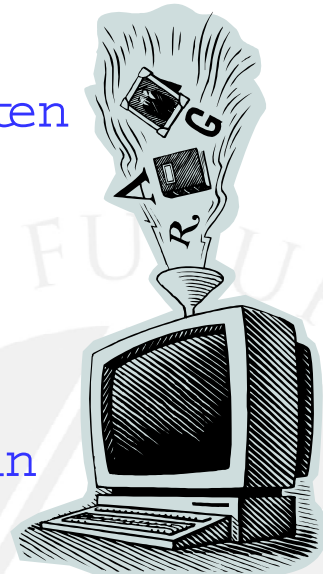
Ykkösstrategiat

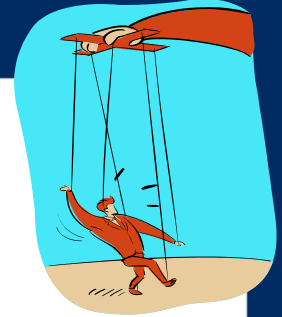
Reaaliaikainen tieto

Tapautum isen hahmottamista ja
haltuunottoa monimutkaistaa uuden,
reaaliaikaisen tiedon tuomien rinnakkaisten
maailmankuvien, arvojen, arvostusten ja
käsitysten jatkuva sisäänvyöry.

Syy ja seurauksen loogisen suhteen
merkitys vähenee ja syvyysuuntaisen
aikakäsitys hapertuu samanaikaisesti, kun
elämällisyyden ja hetkellisyiden
merkitys kasvaa.

Arvoähky

Olemassaolon perustarpeet ovat jäsentymisen, liittymisen ja tekemisen. Näiden toteutumista vaikeuttavat arvosten tulvassa mm.

- vaikutusmahdollisuuksien puute → liian suora toiminta ja erilaiset ääri liikkeet, rasismi, suvaitsemattomuus, uususkonnot, narsismi, elämysaddiktioituminen;
- uskonkatoamisen edustuksellisen demokratian vaikutuskanaviin;
- globaalit ongelmat vs. paikallinen / alueellinen tekeminen;
- vastuutietoisuuden uudet ulottuvuudet alueellisesti ja ajassa eteenpäin;
- etniset vähemmistöt, naiset, vammat, vanhukseryhmät.

Arvoähkyn seurauksia

Ero todellisen ja illusorisen välillä m enettää toimivuutensa:

- uudet fiktiiviset todellisuuskuvat muodostuvat reaali-todellisuuden tilalle;
 - viihteen, epäolennaisen ja elämää yksipuolittavan tiedon merkitys kasvaa päätöksenteon perustana → edutainment, infotainment;
 - valintoja ja ratkaisuja tehdään yhä useammin emotionaalisten perusteiden.
- ➔ Haasteena yksilölliseen vastuuseen kasvattaminen.

Emotionaalinen universaalius

Median välityksellä mobilisoidaan ja jaetaan kollektiivisia tunteita.

Yksilöllisesti koetut ihmilliset tunteet ja mielenliikutukset tulevat hyväksytyiksi ja halutuiksi sen perusteella, että tuhannet ja kymmenet tuhannet muut ihmiset kokevat juuri samon ja tunteita juuri samana hetkenä.

Yhteisesti koetut kokemukset eivät perustu enää mihinkään yhteiseen arvopohjaan tai historiaan, vaan niiden voima on juurisina, että ne ovat niin universaaleja.

E lä m ysyhte iskunta

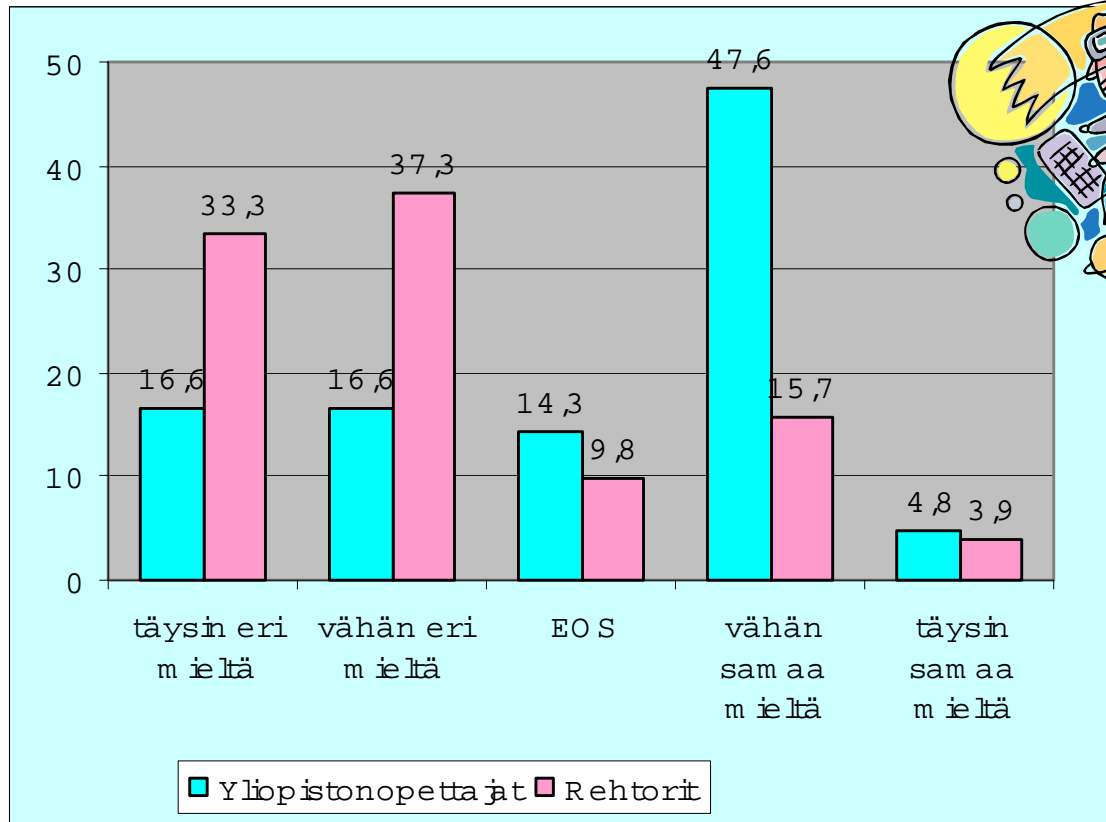
Reaaliaikaisessa , tunnepohjaisessa
eläm ysyhte iskunnassa päätökset pitää tehdä
nopeasti, tehokkaasti ja lyhytjänteisesti.

- Kokonaisuuksien logikka häm ärtyy ,
- tulevan ennakoim inen vaikeutuu ,
- paisuva ja pullistuva nykyhetkivaltaa
alaa m enneeltä ja tulevalta .

Tulevaisuutta eivie lä ole ja m enneisyys on jö
m erkityksetöntä historiaa . A inoaksim ahdollisuudeksi
jää pyrkim ys e lää jatkuvassa nyt-hetkessä .

Opetuksen sisällöstä tulee yhä enemmän viihteellistä

Julkisen intimiti

Tunteet eletään julkisuuden kautta

Kulttuurin emotionaalistuminen

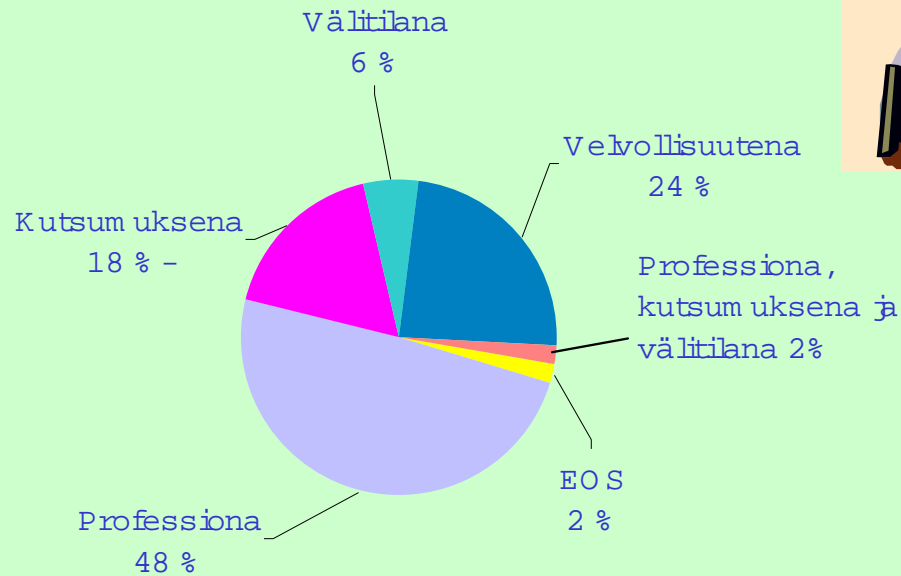

Vaarana tunteiden puuduttuminen ja muuttuminen kauppatavaraksi.

Mahdollisuutena uudenlainen vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Rehtorit kokivat opetustehtävän...

Identiteetin tuotteistaminen

Vuorovaikutuksesta sinänsä tulee yhä enemmän itseisarvo samalla, kun yhteiskunnallisesta solidaarisuudesta on muodostumassa uudenlaista uskollisuutta ja yhteenkuuluvuutta kulloistakin mikroyhmää kohtaan aina tilanteen mukaan:

Uskollisuus omia elämäntapa- ja tyylivalintoja kohtaan;

→ Pyrkimys käyttää yhteisöä hyväksi omien itsetoteutuksen näyttämönä;

→ Eämäntyyllillä viestitetään yhteisölle omia henkilökohtaisia kilpailukykyä;

→ Identiteetin tuotteistaminen ja elämän brändääminen.

9.12.2006

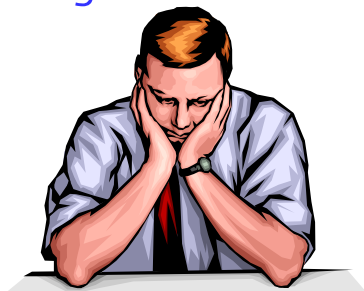
21

Individualism in haasteet

Tärkein merkityksen lähde nyky-yhteiskunnassa.

Samalla kuitenkin individualism in yksilön harteille nostama vastuu on vähitellen muodostumassa aikamoiseksi taakaksi:

Kun yksilöllisyyden vaatimus vie äärimmilleen, se johtaa itsekkyyteen ja hedonismiin, mutta myös yksinäisyyden, väsymisen ja turvattom uuden lisääntymiseen.

... /...

... /...

Epäonnistuminen ei enää ole oppimisen kokemuks
tai uudelleen yrittämisen motivoituneeseen
totaalinen ja läppääsemätön syrjäytymisen ja
epätoivon tila.

Mikään ei tue ajassamme

- kärsivällisyyttä,
- pitkäjänteisyyttä,
- sisukkuutta,
- jatkuvaa ponnisteluä tavoitteen saavuttamiseksi.

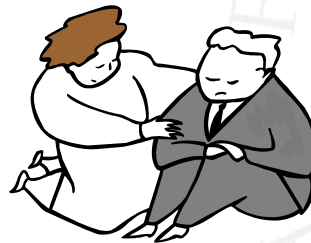
Sen sijaan tavoitellaan

- jatkuvaa yhteyttä,
- välitöntä palautetta ja tyydytystä,
- elämystä.
↳ eduta-innenta, info-tainnenta,
24-7-365

Uusi yhteisöllisyys vs. individualismi

Uusliberalismin, Euroopan talouden sääntelyn purkamisen ja globalisaation takia liian vahvaksinoitunut egoistinen individualismion saamassa vastavoimakseen yhtä lailla eurooppalaiseen perintöömme pohjautuvan yhteisöllisyyden ja yhteisvastuun ihanteen.

Yhteisöllisyys kasvaa yksilöllisen vastuun rajojen laajentumisena.

Postmodernin identiteetin paradoksit

- Jatkuvastikorostuva individualistinen logiikka perustuu uskoon yksilöllisen identiteetin erillisyydestä ja omavaraisuudesta.

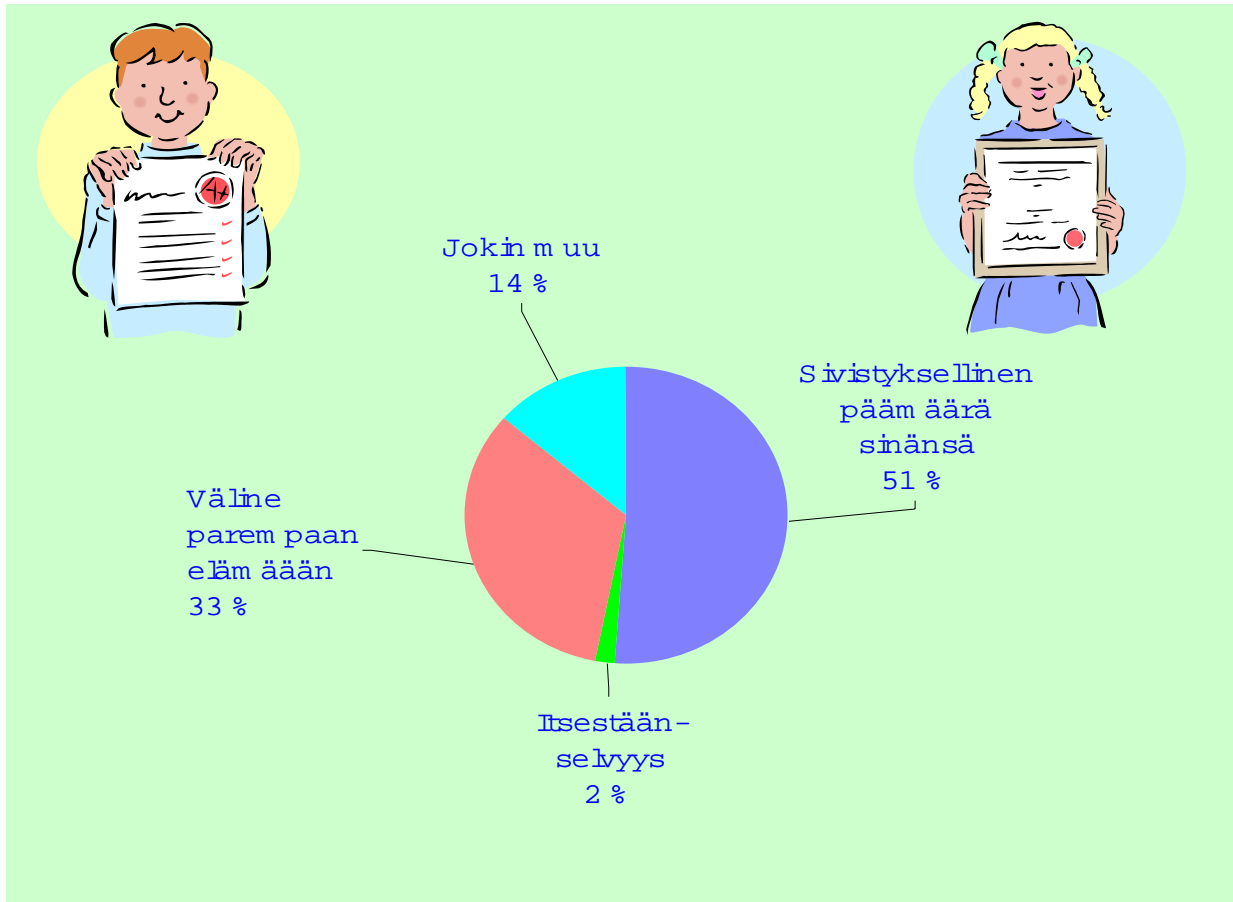

9.12.2006

- Kuitenkin ihmisen henkilönä voi toteuttaa todellista itseään vain suhteissaan toisiin niiden erojen ja erilaistuuksien kautta, jota hän näissä suhteissa näkee.
- Ihmisellä on voimakas tarve kuulua johonkin.
- Silti oraali ja sosiaalisuus ovat yhä enemmän riippuvaisia yksilön omista valinnoista.

25

Koulutuksen tarkoitus

Koulun tulevaisuus kuvina

- Vastaukset kertovat reaktiivisesta (vaikeuksiin ja uusiin tilanteisiin sopeutumista korostavasta) perusasenteesta.
- Osalle vastaa josta tuottivaikeuksia asettua tulevaisuuteen ja nähdä ero ja nykyhetken, sen mekaanisen jatkum on, muutoshäädöllisyyden ja aidon muutoksen välillä.
- Tulevaisuuden mielikuvissa koulu sopeutuu ja säilyy.
- Yleisen kehityksen suhteen ollaan optimistisiä.
- Pienet luokitovat valmiita verkottumiaan ja kytkeytymään siten toimintaympäristöönsä.
- Verkostoituminen sinänsä on itseisarvo.

.../...

- Diskurssion oppimiskeskkeisen sijasta vielä opetuskeskeinen.
- Yhteisöllisen koulun kuvaamista puuttuvat lähes tyystin.
- Resurssit, markkinat ja logistikka muodostavat kapenevia pullonkauloja.
- Kilpailu kovenee.
- Tuotannossa pyritään samuuden tasalaatuun ja markkinoinnissa erilaisuuden mielikuvalaatuun.

Kiitoksia mielenkiinnosta!

Lisää tulevaisuustietoa verkossa:

<http://www.tukkk.fi/tutu/>